

Кирилюк А. Г.,

заступник директора обласної бібліотеки
для юнацтва Житомирської обласної ради

ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ РОБОТИ З ЮНАЦЬКОЮ АУДИТОРІЄЮ НА ПРИКЛАДІ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ БІБЛІОТЕКИ ДЛЯ ЮНАЦТВА

У статті узагальнено досвід роботи Житомирської обласної бібліотеки для юнацтва з юнацькою аудиторією завдяки реалізації різних комплексних програм та взаємодії із закладами освіти.

Ключові слова: комплексна цільова програма, юнацтво, вечір-меморіат бібліоніч, бібліотечний квест.

Значне місце в роботі з юнацтвом, а саме в її соціальній адаптації, посідає бібліотека. Тому працівники обласної бібліотеки для юнацтва Житомирської обласної ради систематично працюють над формуванням, оновленням, актуалізацією своїх документних ресурсів, удосконаленням обслуговування юнацтва, намагаються організувати інформаційно-просвітницьку діяльність відповідно до потреб часу та очікувань користувачів, наповнюють новим змістом усі напрямки бібліотечної

діяльності. Для успішного вирішення проблем, пов'язаних із вихованням молоді, потрібний комплексний підхід до роботи, співпраця зацікавлених організацій, що опікуються молоддю. З цією метою в бібліотеці був запроваджений проект «Книжковий часопростір». Даний проект направлений на пошук сучасних ефективних форм роботи з юнацтвом і включає різноманітні комплексні програми.

Реалізуючи комплексну програму «Дозвілля з книгою», під час літніх канікул, працівники бібліотеки виїжджали в дитячі оздоровчі табори «Супутник», «Лісовий берег», «Дружба» та проводили там літературно-музичні композиції, майстер-класи, огляди нової літератури, літературні зустрічі. Так, на основі цієї програми були проведені: майстер-клас «Бути красивою, модною, сучасною», майстерня радості «Креативне рукоділля», історико-культурна експедиція «Житомир: на перехресті доріг і віків» (до 1130-річчя заснування м. Житомира), літературно-музична композиція «Щедротний паростку могутнього коріння» (до 80-річчя від дня народження Є. Концевича, українського письменника). Ефективністю цих заходів є те, що після повернення з відпочинку підлітки йдуть до бібліотеки і стають постійними читачами.

Мета комплексної цільової програми «Час читати» – сприяння самоосвіті учням Вищого професійного училища Житомирського державного технологічного університету, формування у них інтересу до справжніх цінностей світової та вітчизняної культур; популяризації літератури з урахуванням інтересів, запитів, нових явищ і процесів, які відбуваються в молодіжній сфері; відродження української культури та мови. За програмою були проведені масові заходи: вечір – зустріч «Молодь і СНІД: серйозний погляд», літературний альманах «Любові всевишній присвячується», літературна композиція «І сміятись, і мислити...» (до 170-річчя від дня народження І. Карпенка-Карого, українського драматурга), тренінг «Репродуктивне здоров'я молоді та планування сім'ї».

За комплексною цільовою програмою «Читаюча молодь – щасливе майбутнє» бібліотека співпрацює з Житомирським агротехнічним коледжем.

Бібліотекарі задовольняють потреби студентів у загальноосвітньому, навчальному, професійному розвитку та дозвіллі, популяризують кращі зразки літературних та мистецьких надбань, створюють для них комфортне середовище. Для студентів цього закладу було проведено: вечір – меморіат «Між пензлем та словом» (мистецька спадщина Т. Г. Шевченка), музично-краєзнавчий етюд «Беру снагу в дієсах щастя і бемолях суму» (до 120-річчя від дня народження Б. Лятошинського, українського композитора, диригента), історико-народознавчий урок

«Історик. Філософ. Етнограф» (до 80-річчя від дня народження В. Антоновича, українського історика, етнографа).

Слід зазначити, що з 2007 року в бібліотеці діє спільна з Житомирським вищим професійно-технічним училищем-інтернатом цільова комплексна програма «Турбота має адресу», яка дозволяє юнакам та дівчатам з обмеженими фізичними можливостями взяти участь у тематичних та літературних вечорах, вікторинах, конкурсах, зустрітися з цікавими людьми міста, художниками, поетами, композиторами, спілкуватися й обмінюватися думками, отримувати відповіді на питання, які їх хвилюють.

Такі заходи проходять як в бібліотеці, так і у приміщенні училища-інтернату. Це і музично-поетична галерея «Муза, модель, ідеал часу ХХ століття» (образ А. Ахматової у творчості художників), історико-пізнавальна година «Вони плекали національний дух» (до Дня пам'яті героїв Крут), літературно-музичний вечір «Бо ти на землі людина» (до 80-річчя від дня народження Б. Олійника, українського поета-публіциста), мистецько-красознавча година «Погляд у минуле, щоб було майбутнє» (за сторінками книги Г. Мокрицького «Танго з минулим») та інші. Також важливим є те, що при інтернаті діє пункт видачі, де учні мають можливість отримати різногалузеву літературу, періодичні видання з фонду нашої бібліотеки.

Одним із першочергових завдань бібліотеки є виховання у юнацтва морально-правових норм, розвиток правової відповідальності молоді. Цьому сприяє школа правових знань «Підліток», яка працює в бібліотеці вже понад 25 років. Засідання школи не обмежуються дискусіями, лекціями-бесідами, оглядами літератури, вечорами запитань і відповідей – тут слухачі ще й одержують індивідуальні консультації, беруть участь у конкурсах і турнірах знавців права, зустрічаються з цікавими людьми – юристами, психологами, лікарями. В цьому напрямку бібліотека постійно співпрацює з головним управлінням юстиції в Житомирській області, управлінням внутрішніх справ України в Житомирській області, обласним соціальним центром для дітей, сім'ї та молоді, службою зі справ неповнолітніх Житомирської міськради, Богунським районним відділом внутрішніх справ м. Житомира, закладами освіти та охорони здоров'я. В рамках школи правових знань «Підліток» відбулися чергові засідання – вечір запитань і відповідей «Юридичний компас молоді», правовий квест «Закон і право для всіх єдині», інформаційна година «На шляху гендерної рівності», урок права «Поведінка і моральна відповідальність підлітків».

Особлива увага в бібліотеці приділяється популяризації літератури здорового способу життя, боротьбі з алкоголізмом і наркоманією. Ця робота координується з обласним медичним центром здоров'я та спортивної медицини, обласним наркологічним диспансером, обласним

центром профілактики та боротьби зі СНІДом. Змістовними і корисними є розмови за круглим столом на тему «Бути здоровим до снаги», «Вороги юності і краси», «Куди ведуть шляхи спокуси».

Вже багато років бібліотека плідно співпрацює з Житомирським обласним центром зайнятості, виконуючи обласну програму «Перспектива».

Серед форм співпраці не тільки зустрічі з компетентними спеціалістами, а також і профорієнтаційні калейдоскопи, презентації професій, дні інформації, інформаційні тренінги: «Обираєш професію, обираєш майбутнє», «Знайди свій шлях», «Професія: моделюємо успіх».

Неабияку зацікавленість у юнацтва викликає робота лекторію «Юний краєзнавець», який понад 30 років діє при бібліотеці. Програма допомагає у формуванні національної свідомості молоді, у вихованні любові до своєї історії, традицій свого краю, дбайливого ставлення до його пам'яток.

Особливе місце в роботі лекторію посідає героїко-патріотичне виховання молоді. Змістовними, наповненими теплими словами вдячності минулим поколінням за наше життя відбулися заходи: тематичний вечір «О найстрашніше з літочислень!», зустріч з ветеранами «Ваш подвиг житиме в віках», історичний урок «Тих днів не стерти з пам'яті людської», вечір-реквієм «В пам'яті назавжди». Варто зазначити, що між бібліотекою і радою ветеранів Великої Вітчизняної війни склалася справжня дружба. Організовані працівниками бібліотеки зустрічі з ветеранами в День Перемоги, дні партизанської слави, дні визволення від фашистів м. Житомира, області стають справді незабутніми для юнаків та дівчат.

З метою утвердження об'єктивної інформації про доленосні події в Україні початку ХХІ століття, а також віддання належної шани патріотизму й мужності героям Небесної Сотні, українським військовослужбовцям та зокрема, військовослужбовцям Житомирщини, які служили в зоні АТО, в бібліотеці було проведено: тематичну годину «Справжніх героїв не призначають – ними стають!», інформаційний репортаж «Герої смутних часів», вечір-зустріч «Рівнятися на героїв».

Завжди цікаво і неординарно проходять засідання лекторію, які присвячуються життю і творчості відомих письменників, поетів нашої славної Поліської землі. Досить великого резонансу серед старшокласників набули такі проведені заходи: поетичний салон «Словом торкнулися душі» (зустріч з молодими поетами міста), поетичний автограф «Доля, осяяна талантом» (до 70-річчя від дня народження Марії Павленко, житомирської поетеси), літературна світлиця «Людина з невгамовним серцем» (до 120-річчя від дня народження М. Рильського, українського поета).

Формувати у юнацтва систему найвищих моральних, естетичних, культурних цінностей, які впливають на людину, дають їй можливість для духовного і морального вдосконалення, допомагає літературно-мистецька вітальня «Від серця до серця», що діє при бібліотеці. Вона гостинно відчинила свої двері в 2000 році і допомагає молоді розширити діапазон знань з мистецтва, прищепити любов до прекрасного. Яскравому і змістовному проведенню заходів сприяє тісна співпраця бібліотеки зі спілками художників, композиторів Житомирщини, обласним музично-драматичним театром ім. І. Кочерги, фольклорним ансамблем національного обряду «Родослав», Поліським ансамблем пісні і танцю «Льонок», музичним училищем ім. В. С. Косенка, коледжем культури і мистецтв ім. І. Огієнка, музичними та художньою школами.

Так, у рамках вітальні було проведено вечір-меморіат «Житомирське коріння геніального піаніста Святослава Ріхтера» (до 100-річчя від дня народження), літературно-музичний альбом «Дзвін єднальних нот і слів» (до 200-річчя від дня народження М. Вербицького, українського композитора), слайд-вернісаж «Художник пише музику фарб» (до 175-річчя від дня народження К. Моне, французького живописця), театральну вітальню «На перехрестях сильних почуттів» (до 150-річчя від дня народження М. М. Старицької, української актриси, режисера; до 210-річчя від дня народження Д. М. Старицького, українського театального діяча), мистецьку годину «Таланти Житомира» та інші.

Цікаво і змістовно проходить у бібліотеці і Всеукраїнський тиждень дитячого та юнацького читання, в ході якого проводяться конкурси, тематичні, літературно-музичні вечори, вечори соціальної поезії, зустрічі з творчими людьми Житомирщини, бібліотечні квести, презентації «Золотої полиці» бібліотеки.

У Всесвітній день книги та авторського права житомиряни відкрили для себе бібліотеку з нової сторони, адже всі охочі мали нагоду відвідати незвичайне, фантастичне дійство – біблїоніч.

З метою популяризації книги та читання, розвитку нових форматів дозвілля, розкриття ресурсів, можливостей та потенціалу бібліотеки вже другий рік поспіль проводилася біблїоніч «Книгою призначена зустріч».

Заходи дозволили привернути увагу читачів до книг як джерела отримання знань створити дружню атмосферу, вільне спілкування, розкрити власні таланти і поєднатися з книгою.

Присутні мали змогу по скайп-зв'язку поспілкуватися з бібліотеками області. Працівники бібліотеки підготували для гостей широку програму заходів.

Парад книг «Насолода читанням – насолода життям» ознайомив присутніх з найпопулярнішими книгами серед молодіжної аудиторії. Під час літературних читань «Поетично-мистецький зорепад» слухачі

отримали чудову нагоду доторкнутися до струн вишуканої поезії молодих поетів Житомира, зокрема В. Жалюка, М. Хіміч, А. Голубєва, О. Гаврилової, О. Климчука.

Цікавими і пізнавальними стали майстер-класи, під час яких усі охочі створювали неповторні вироби власними руками та знайомилися з різноманітними техніками рукоділля.

Варто зізнатися, що наша бібліотека також багата талановитими і креативними працівниками. Тож гості бібліоночі мали чудову нагоду відвідати бюро творчих знахідок «Таланти нашої бібліотеки» і замилуватися вишитими картинами Ольги Светенок, акварельними роботами Йосипа Василевського, поробками з квілінгу Людмили Артеменко та Сергія Сергутіна. Несподіванкою для всіх присутніх стали бібліотечні ворожіння, на яких охочі могли дізнатися про майбутнє і «прочитати долю» зі сторінок книг.

Прагнучи до професійного успіху, задоволення культурних потреб та забезпечення духовного зростання юнацтва, працівники бібліотеки перебувають у постійному пошуку інноваційних форм роботи і мають надію та віру в те, що наші зусилля сприятимуть реалізації нашої мети – виховати духовну, зрілу, ерудовану, освічену молоду людину.

Стаття надійшла до редакції 18.11.2015.

Кирилюк А. Г.

Областная библиотека для юношества
Житомирского областного совета

Иновационные формы работы на примере Областной библиотеки для юношества

В статье обобщен опыт работы Житомирской областной библиотеки для юношества с юношеской аудиторией благодаря реализации разных комплексных программ и взаимодействию с заведениями образования.

***Ключевые слова:** комплексная целевая программа, юношество, вечер-мемориат, библионочь, библиотечный квест.*

Kyryliuk A.,

Regional Library for Youth,
Zhytomyr Regional Soviet

Innovative forms of work with youthful audience at the example of Zhytomyr Regional Library for Youth

In the article the experience of work of Zhytomyr Regional Library for Youth with youthful audience due to realization of the different complex programs and cooperation with educational establishments is generalized.

Keywords: *complex purpose-oriented program, youth, evening-remembrance, library night, library quest.*